

TALLINNA POLÜTEHNIK

TPI PARTEIKOMITEE REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE, AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 4 (1303)

Reede, 10. veebruar 1989

Hind 2 kop.

TPI NÕUKOGUS

Seoses ühiskonnateaduse õpetamise ümberkorraldamisega nimetatakse rektori käskkirjaga nr. 29 23. jaanuarist teadusliku kommunismi kateeder alates 1. veebruarist 1989. a. «Politoloogia kateedriks».

UUDIS – POLITOLOOGIA!

IV korpuse teise korruse kabe kabineti uksele on ilmunud uued sildid. TPI õpetatud nõukogu võttis 17. jaanuaril ühehäälselt vastu otsuse teadusliku kommunismi asendamise politoloogiaga ning vastavalt sellele kateedri ümbernimetamisest. Võimalik, et meie riigis on ilmunud esimene politoloogia kateeder.

See on küll ühiskonnateaduste õpetamises uus moment, kuid mitte teaduses. Politoloogia sektor töötab juba ühes kesksamas akadeemilises instituudis, taasloodud ENSV TA Sotsioloogia, Filosoofia ja Õiguse Instituudis on moodustatud vastav allosakond, NSVL-i VAK-i poolt tunnustatud teaduslike erialade hulgas on eraldatud poliitiliste teaduste blokk.

Maailmamastaabist vaadelduna on politoloogia õpetamine TPIs hilinev nähtus. Mitmetes maailma kõrgkoolides õpivad tudengid seda ainet juba ammu.

Kuid meie tingimustes võib rääkida küllaltki radikaalsest aktsioonist, mis on tihedalt seotud perestroika protsessiga ja glasnosti laiendamisega. Praegugi võib kohata lugematul arvul ühiskonnateadlasi, kes, kuuldes sõna «politoloogia» satuvad paanilisse hirmu. Neil assotsieerub see teadmisevaldkond ideoloogilise antisovietismi äärmustega, igatahes mitte marksismiga. Sellisel juhul ärritumine on stalinistlike ideoloogiliste klišeede olemasolu tunnustuseks. Samamoodi käituti ka geneetika, kübernetika, sotsioloogia, kriminoloogiaga.

Konservativistliku ideoloogia alusetust ei ole praegu enam mõtet põhjendada, see on niigi ilmne. Tasub vaid meenutada, et proletarise ideoloogia loojad andsid mitte vähema panuse maailma poliitilisse teadmisse kui poliitökonoomia või filosoofiline õpetus. Seda momenti ei tasu praegu absolutiseerida, vaid vaadelda teda poliitilise teaduse kontekstis, mis väljendaks maailma tsivilisatsiooni arengu vajadusi tuumasajandil.

Niisiis, veebruarist hakkavad IV kursuse tudengid õppima politoloogiat. Alguses, kuna kateedri perestroika toimub käigu pealt, tuleb rõhutada, et paljud varem õpetatud ühiskonnateaduste ained omavad politoloogilist suunitlust. See annab põhjust lülitada neid politoloogia kursusesse. Ei maksa imestada,

et ka kevadsemestriks ei saa valmis politoloogia seminariplaanide brošüürid. Tuleb töötada möödunud aastaste plaanide järgi. Sellepärast saavad loengud põhilisteks süstematiseeritud informatsiooniallikeks.

Viimane küsimus — miks mitte siiski teaduslik kommunism? Sest, et oli ja on stagnatsioon, mille valguses tuleks hoolikamalt ümber käia teaduse ja kommunismi mõistetega. Sest, et vajalik asendati ko-

hustuslikuga ja see, mida nimetati teaduseks, kannatas kõikumisi koos «peasuuna» kõikumistega, õigustades antud momendi tegelikust kui mõistuspärasest. Metodilises plaanis on kursuse nõrgaks küljeks teiste ühiskonnateaduste kursuste materjalide dubleerimine. Oma eksisteerimise peaaegu veerandsajandi jooksul on kateeder teinud meeleheitlikke pingutusi ületamiseks sisu ja meetodika vahelist lõhet, mis oli tingitud «keskuse» määrustest. Kuid võimel on piir.

Praeguseks on välja töötatud etapiline ülemineku strateegia politoloogia kursuse täisväärtuslikuks juurutamiseks, kuigi, nagu teada, kavatsitava elluviimine ei ole alati nii lihtne.

prof. J. LIVŠITS
politoloogia kateedri juhataja

Möödunud aasta 26. detsembril oma II istungil jaotati TPI nõukogu instituudi sotsiaalse ja teaduse arengu fondi. Kuidas niikaugele jõuti, sellest ongi järgnevalt jutt.

FILOSOOFIA

Lõpuks on ta jagatud — raha, inimkonna hädade algus ja inimese hädade lõpp. Kelle raha? Rahva raha? Missuguse rahva raha? See ongi küsimuste küsimus.

Kellele kuulub kulutamata jäänud TPI raha? Kes peab otsustama selle kasutamise üle? Kellele maksta? Milleks kasutada?

Hea, kui on eeskirjad. Ajad näpuga järke: pool miljonit siia kasti, kümme tuhat sinna, tuhat sellele, viissada tolele ja korras ongi. Nii nagu vanad head stagnaseadused ette kirjutasid. Mõtteerksus tuli suunata sellele, et kastisüsteemist mitte väljuda, või väljumine vähemalt hästi ära maskeerida. Keegi ei püstitanud küsimust — kelle raha ja kes peaks otsustama? Riigi raha, loomulik, et aparaat jaotab. Selleks partei juhid paigale on pannud.

Ja äkki on süsteem uppi löödud: seadusesõna ütleb, et otsustama peab töökollektiiv.

DEKAANIDE NÕUPIDAMINE

1. ja 2. veebruaril toimus Pirital traditsiooniline dekaanide nõupidamine, järjekorranumbriga juba 21. Räägiti Eestimaa majanduslikust ja poliitilisest olukorrast, keelseadusest ja selle rakendamise võimalustest ENSV haridussüsteemis. Esmakordselt olid üritusest osa võtma kutsutud ka üliõpilased, kes esinesid teemal «Kõrgkool üliõpilase pilgu läbi». Mitmedki üliõpilaste arvamused ja ettepanekud tekitasid saalisistuvate dekaanide ja prodekaanide hulgas elevust, sest tudengi poole pealt vaadatuna paistab õppejõud sageli teistsugusena kui kolleegile. Üldkokkuvõttes peeti tudengite osalemist vajalikuks ning heaks eelduseks teel probleemide ühise lahendamise poole.

Stagnaajal polnuks asi hull — saali täis kollektiviseerunud alamaid kiitnuks «kompetentse» otsuse heaks. Kuid oh häda, pole enam endised ajad: mõned hammasrattakesed langevad kriginal üldisest veeremisest välja, tuues esile mingisuguse «väga kompetentse» oma arvamuse.

SEADUS

Aasta lõpuks kasutamata jäänud summasid nimetatakse nüüd kasumiks. Kasumist 5% eraldatakse riigieelarvesse, 5% hariduskomiteele, ülejäänud 40% moodustab materiaalse ergutamise fondi ja 60% sotsiaalse ja teaduse fondi (STAF). STAF-i põhimõttelise jaotamise üle otsustab töökollektiiv või tema esindusorgan töökollektiivi nõukogu. STAF jagatakse omakorda kaheks: sotsiaalse arengu fondiks (SAF) ja teaduse arengu fondiks (TAF), kusjuures viimane peab olema suurem kui esimene.

KROONIKA

Septembris käib a/ü komitee välja idee, et a/ü konverents kinnitab STAF-i jagamise põhimõtte, TAF-i ja SAF-i jagamise põhimõtte kinnitab TPI laiendatud nõukogu.

Rahvarinne (TPI rahvarinde tugirühmade volinikud) on seisukohal, et instituudi laiendatud nõukogu ei ole demokraatlikult valitud organ (enamasti liikmeid on määratud) ning ei saa seetõttu esindada instituudi kollektiivi. Tuleb valida instituudi nõukogu ning taotleda talle ettevõtte töökollektiivi nõukogu volitused.

Uurimaks instituudi kollektiivi nõukogu loomise võimalusi moodustab TPI rahvarinde volikogu 3. oktoobril komisjoni koosseisu L. Einer, A. Erm,

J. Karu ja U. Raude. Volikogu seisukoht: kui seadus lubab, tuleb instituudi nõukogu luua.

5. oktoobril toimub a/ü komitee laiendatud koosolek, millest võtavad osa ka rahvarinde esindajad.

Avalikustatakse kõrgkooli põhimääruse projekt, millest selgub, et:

- 1) laiendatud nõukogu lakab olemast
- 2) rektori valib ja tema igaaastased aruanded kinnitab instituudi nõukogu
- 3) instituudi nõukogu valitakse kõigi allüksuste (ka üliõpilaste) esindajatest instituudi kollektiivi poolt
- 4) instituudi nõukogule antakse küllaltki laiad volitused.

Arvamusi koosolekult: «Nõukogu tuleb teha! Teeme nõukogu ainult raha jagamiseks! Millega hakkab tegelema ametiühing?»

J. Karu formuleerib rahvarinde seisukohta: «Ametiühingu ülesanne on töötajate huvide kaitsmine, instituudi nõukogu ülesanne — kogu instituudi töö juhtimine. Küsimus on selles, et tuleb valida TPI nõukogu, kes sisuliselt hakkab osalema instituudi juhtimises.»

10. oktoobril toimub TPI rahvarinde volikogu. Otsustatakse, et on vaja:

- 1) välja töötada TPI põhikirja projekt
- 2) valida 1988. a. lõpul ajutine instituudi nõukogu volitustega 1 aastaks.

16. novembril toimub a/ü komitee laiendatud koosolek. Projekt näeb ette jaotada vaid 1988. a. jooksul laekunud rahalised vahendid (0,6 milj. rubl.). Ülejäänud rahaliste vahendite jäägi (1,2 milj. rubl.) planeeritav saatus jääb koosoleku osalejatele teadmata.

Kinnitatakse demokraatlik eeskiri TPI nõukogu valimiseks ning alles hiljem selgub, et teenistujate a/ü allorganisatsioonid jätab demokraatia reatöötajad esindatusest ilma.

14. detsembril toimunud a/ü konverents on leidnud valgustamist 23. detsembri «TP-s». Pärast konverentsi toimub TPI nõukogu I istung.

H. Sarv edastab TPI RRÜ eestseisuse seisukoha: rektoril on parem ellu viia sellise nõukogu otsused, mille esimees ta ei ole. Rektor B. Tamme seisukoht on vastupidine: ei ole võimalik juhtida instituuti, mitte olles nõukogu esimees. Kui osa esitatud kandidaatidest loobub, jääb vaid üks kandidatuur. Atmosfäär on pingeline, sest ei ole välistatud võimalus, et TPI jääb ilma tippjuhtimiseta. Valimised (lahtise hääletamise) võidakse rõhuva hääletamusega (+56, =12, -2) rektor B. Tamm. Aseesimeesteks valitakse professorid A. Ots ja J. Metsaveer.

26. detsembril toimub TPI nõukogu II koosolek. Juhatab aseesimees A. Ots. Arutamiseks on esitatud kaks projekti — a/ü komitee ja TPI RRÜ eest-

seisuse poolt. Probleemiks on jällegi saladuslik 1,2 miljonit rubla. Tippjuhid ei suuda selle summa jätmist üldreservi pii-savalt põhjendada ning nii jagatakse ka reserv SAF-i ja TAF-i vahel. Väikeste kärbetega, mis puudutavad küll vaid lepingute täitjaid, võetakse vastu rahvarinde projekt. Kvoorum on seisukohal, et a/ü ja teaduskonna aparaati võib usaldada ning aruande mehhanismi ei arutata.

KOGEMUSED

Selline oli siis tee TPI nõukogu valimiseni ja tema tööle rakendumiseni. Millised järeldused kuuldust-nähtust teha?

Esiteks. Me ei ole demokraatiaks valmis. Tean, et see väide on bumerang minu enese pihta: ma vaidlen vastu kompetentidele, nõuan mingisugust demokraatiat, mis ei pruugi sugugi viia kompetentsete otsusteni. Selge, et ka kolleegiaalne otsus võib olla ekslik, kuid see on inimlik eksimine, see ei ole sihilik, voluntaristlik eksitamine. Olen veendunud, et kolleegiaalne juhtimisorgan suudab leida eksperdid ning võtta vastu kompetentseid otsuseid. Mina mõtlen demokraatiaks valmisoleku all siiski midagi muud. Kogu selle nelja kuu jooksul jäi mul mulje, et suur osa inimestest ei tahagi otsustada. Nad on nõus võimalikult rohkem funktsioone ülemistele tasanditele delegeerima. Kas äkki ei ole see üks

põhjus, miks meie vabariik on langenud sinna, kus ta praegu on. Äkki ei olegi meilt 90% tööstust ära võetud? Äkki on see ära kingitud, et oleks lihtsam elada.

Teiseks. Usalduskriis aparaadi ja tema alamate vahel on sügav. Seda ütles välja ka prorektor V. Mikkal. Ja miks see ei peaks olema sügav, kui näiteks sellesama 1,2 miljoni rubla kohta on nelja kuu jooksul räägitud, et suur osa sellest on juba ära kulutatud, et seda ei saa jaotada TAF-i ja SAF-i vahel jne. Ometi ei tulnud nende argumentidega välja 26. detsembril ning ka see summa jaotati TAF-i ja SAF-i vahel.

Kolmandaks. Iseenesest mõistetavana võetakse praktikast, et keegi peab lugema minu taskus raha ja ütleva mulle ette mida ma sellega peale pean hakkama. Ettepanekut, jätta 7% konkreetse lepingu kasumijäägist lepingu täitjate jaotada, nimetati väiklaseks erahuvide esilekerkimiseks. Sisuliselt on jällegi tegemist otsustamisega. Delegeerime aga kogu otsustamise kõrgemale, sellisel juhul jaotub võim allpool ühtlasemalt ning me saame pingutamata kõik ühesuguse au ja kuulsuse(-tuse) osaliseks. Olen veendunud, et niisugune tsentraliseerimine meid arenendav maade hulka ei aita. Neljandaks. Me oleme stalinismiohvrid.

(Jätukub lk. 2.)

Õigusriigi põhimõte on — mis ei ole keelatud, on lubatud. Ükski seadus ei välista kõrgkoolis töökollektiivi nõukogu. Ometi tehes vastava ettepaneku TPI rahvarinde volikogul nõutati minu käest seadust, mis näeks ette sellise nõukogu valimist. Järelikult, kui ei ole soovitatud, on keelatud. Aga see ongi stalinistlik mõtaviis, millest me ei suuda loobuda.

Andke mulle andeks, kui mina mõtlen omamoodi.

A. ERM
optoelektronika materjalide
labori rahvarinde
tugirühma volinik

KAS TEADURIL KING PIGISTAB?

Sellenimelise, lahendust vajavaid küsimusi fikseeriva mõttevahetuse korraldas instituudi RRÜ 20. jaanuari pärastlõunal. Koos oli 40 inimest, sõna võtsid neist pooled, õige mitmed korduvalt. Nagu oodata võis, ulatus arutelu n.ö. seinast seinani — kogu TPI käekäiku määravatest teguritest kuni bürokraatlikkuse ja infopuuduse näidete ni välja. Nüüd veidi sellest, millest räägiti.

Ühe põhimurega alustas arutelu prorektor V. Mikkal. Meil on lähematel aastatel professorite ja dotsentide hulgas pensioniikka jõudjaid palju rohkem kui on loota teaduskraadiga noorema põlve juurdekasvu. Samas on aspirantuur viimase 10—15 aastaga üle kahe korra kokku kuivanud.

Igäüks tahab tööd, mis on mõttekas, vaimset rahuldust pakkuv ja tasuv. Kaks esimest ei kompenseeri kolmanda nõrkust. Palk peab olema tööle vastav (V. Voltri). Aspirantuuri prestiiži tõstab noorteaduri töö- ja elutingimuste parandamine. Võimekas üliõpilane tahab meile tööle jääda, kui ta juba tudengina saab huvitavat tööd ja sellele vastavat tasu (A. Laansoo, A. Keevallik). Üks konkreetne võimalus siin midagi ära teha on noore spetsialisti fond, mis aitaks TPI-sse tööleasujal enast sisse seada. See fond on tarvis luua (J. Karu).

Räägiti teadustöö sisu ja vormi vastavusest ja majanduslikust poolest (V. Heinrichsen, E. Mellikov), suurkäitiste kaasatõmbamisest fundamentaaluuringute finantseerimisele ja riigieelarvelise osa vähesusest (A. Keevallik), IME prioriteedist välisellijate ees (H. Vallaste). Konstanteeriti, et meil on detailideni viidud rohke paberiga aruandlus ja planeerimine, on lepingute sõlmimise kord, liimidid. On rahaliste ressursside tsentraliseerimine ja tsentraalne jagamine. Aga meil ei ole aktiivselt toimivat varustamist, mis tagaks igapäevase regulaarse töö. Meil ei ole ei oma ega kõrgkoolide ühist tehnoloogilist keskust, kuigi juba TPIs ainuüksi laboreid on 24 (O. Tauts). Allpool igasugust miinimumi on kopeerimistehnika, ometi on selle järgi karjuv vajadus ka õppetöös.

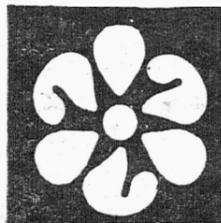
Uutmisega koos hakkab maksma teadustöö spetsiifika — kompetentne on see, kes teeb. Rakendusliku uuringu aja, ulatuse ja hinna määravad tellija ja tegija niikuini üheskoos. Detsentraliseerimine on seega objektiivne vajadus, ka eelarvete osas (J. Karu). Kui laboritel, teaduskondadel ja väikefirmadel on juriidilise isiku õigused ja oma pangavarved, jäävad ühisvajadused ja ühishuvid ikkagi alles. Need tuleb kindlaks määrata alt üles ja kaitsta üleinstituudilise juhtimisüksuse abil (L. Einer). Vahe on selles, et juhtimine ja järelevalve on kollegiaalne, mitte administreeriv (J. Karu).

Teaduskraadide omistamise riikliku süsteemi puudused on teada. Kui vätekiiri ei sobi nomenklatuursesse lahtrisse või ei kuulu kaugelasuva kaitsmisnõukogu huviorbiiti, tuleb ta ümber teha või jätta kaitsmata. Kraaditaotlemise raskusi kokku võttes tegi tõeliselt uutmisemeelse ja elluviimist vääriva ettepaneku dotsent Lui Pikkov: TPI peaks olema oma teaduskraad, mis antakse meil tehtud ja heaks kiidetud teadustöö eest! Ka riikliku kraadi taotlejal olgu õigus TPI-s tehtud tööd kaitsta koha peal.

Koosolek otsustas, et järgmine, eelnevalt konkretiseeritud küsimusi käsitlev koosolek tuleks korraldada 27. veebruaril. Ettevalmistustöid, mille ülesandeks ka instituudi

teaduskonna kaasatõmbamine, valiti kolme teaduslabori juhatajad O. Tauts, A. Keevallik ja E. Mellikov, neljandaks liikmeks (tagaselja) majandusteaduskonna dotsent T. Saimre. L. EINER

◆ Ettepanekud ja arvamused TPI teadustöö korraldamise, aspirantuuri, teadusliku kvalifikatsiooni omistamise jt. probleemide kohta palutakse 20. veebruariks saata aadressil: keemia-teaduskond, IV-316, O. Tauts.

LOODI EESTI MUINSUSKAITSE SELTSI TALLINNA OSAKOND

EMS andis enesest 28. jaanuaril järjekordselt märku. Tallinna Draamateatris peeti EMSi Tallinna osakonna asutamise koosolek. Kohal oli ligi 300 delegaati 64st Tallinna Muinsuskaitse Klubist. TPI MK, kui üldse üks arvukamaid oli esindatud 47 delegaadiga.

Koosoleku sissejuhatavas osas kõnelesid mitmed prominentsed muinsuskaitsetegelased eesotsas Trivimi Vellistega. TPI MK esimees Uno Liiv andis ülevaate meie instituudi muinsuskaitsete moodunud aasta tegemistest ja tutvustas klubi edasise töö mõningaid suundi.

Tuleb välja selgitada kõik vägivalla ohvriks langenud TPI õppejõud, teenistujad, üliõpilased. On olemas küll mälestustahvel punaarmee ridade langenutele, kuid kui palju ohvreid on nõudnud sõja-aegsed tööpataljonid, stalinlikud ja natslikud koonduslaagrid, me ei tea. Kõik teated, mis aitavad kaasa suurriikide omavahelises kemplemises kannatanute välja selgitamiseks, on teretulnud!

Suhteliselt demokraatlikult toimunud valimistel sai MKSi

Tallinna osakonna esimeheks Ott Sandrak. Viieteistkümmeliikmelisse juhatusse valiti ka TPI MK juhatuse liige dotsent Peeter Raesaar.

Koosolekul osales TPI meeskoor, kes mitme kauni isamaalise lauluga lõi päevakohase piduliku meeleolu.

ENDEL KASK

STALINISMIOHVRITE

MÄLESTUSEKS

17. jaanuaril toimus Eesti Kultuurifondi juures tegutseva stalinismiohvrite mälestuse põlistamise toimkonna teine töökoosolek, mille käigus Jaak Kangilaski juhatusel arutati peale ajalehes «Sirp ja Vasar» avaldatud üleskutset rahva hulgast saabunud ettepanekuid. Kokku oli saabunud 91 kirja, sealhulgas esimesed vastukajad ka väliseestlastelt. Kirjades sisalduvad ettepanekud võib lihidalt kokku võtta järgmiselt:

- * ohvrite nimekirja on vaja täiendada ja täpsustada
- * kuritegude organiseerijad ja kordasaatjad on vaja avalikustada ja kui on tegemist inimesevastaste kuritegudega, siis ka vastutusele võtta
- * mälestushiiie idee koos kivikangruga on leidnud valdava enamuse heakskiitu, kusjuures asukohaks peab olema Kesk-Eesti, Eesti süda, mis väljendab südamest tulevatu valu
- * luua muuseum Tallinnas, selleks kasutada praegust Patarei vanglat või Kave keldrit Pärnu maanteel
- * mälestada ka venemaa-estlasi, kes langesid repressioonide ohvriks 30ndatel aastatel. Näitena tõi L. Meri toonased NSV Liidus asunud eestlased-kirjanikud, (kellest 43-st jäi ellu ainult 3)
- * riik peab üritust finantseerima
- * inimestes püsib hirm uute repressioonide ees.

Peab ütlema, et vaadeldud küsimuses ei ole aeg möödunud niisama: toimikonnale näidati videofilm **EMS Piliistvere osakonna ettevõtmisest**. Mõõdunud aasta 2. novembril, s. o. Hingedepäeval alustati Piliistveres kivikangru rajamist, mis EMS Piliistvere osakonna mõistmist mööda võiks olla Eesti keskne mälestusmärk. Töökoosolekul esines ka ebaseaduslikult repressioonid isikute vabariikliku koondise algatusrühma nimel sm. Levin, kes teatas, et peatselt toimub selle koondise esimene kokkutulek.

Toimikond otsustas taotleda asjaomaste organite otsust muutmaks Patarei vanglat nn. suure terrori muuseumiks, mille seinal oleks jäädvustatud repressioonide nimed.

Teiseks otsustati toetada EMS Piliistvere osakonna taotlust ja korraldada konkurss parimale ettepanekule (ideele) stalinismiohvrite mälestuse jäädvustamiseks moodunud aastal alustatu baasil. See peaks kujunema ligi 30 ha suuruseks pargiks kivikangru, mälestushiiie, veesilma ja muuga. Konkurss otsustati organiseerida niisuguse arvestusega, et tulemused võiks välja kuulutada järgmisel Hingedepäeval, s. o. 2. nov. 1989 Piliistveres.

Toimikond avaldas arvamust, et terminoloogiliselt on sõna stalinism liiga kitsas, sest oma ohvreid on nõudnud hirm stalinismi ja tema tegude ees ning ohvreid nõudis ka stagnatsiooni- ja üksmeele periood. Üksmeele arvamuse oli see, et mälestada on vaja ka 1918—1919 nn. punase terrori ohvreid. Kahtlemata peab siin oma otsustava sõna ütlema rahvas ise ja arvatavasti paneb aeg kõik paika!

UNO LIIV

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

SÕJALISEST TUDENGI

PILGU LÄBI

6. jaanuari «Polütehnikus» tehti juttu «TPI relvavabaks» koostamisest rektoriga, kus radikaalse grupi esindajatele olivat selgeks tehtud, et $2 \times 2 = 4$. Jah, tõesti, kui on tegemist kindlate seaduste piires kehtivate reeglitega, siis on raske reegleid kardinaalselt muuta ilma seadust rikkumata. Kuna meie rektor on täielikult nõus, et sõjalise õpetamine tuleb muuta inimsõbralikumaks (6. jaan. leht), siis ei pea see ju ometi tähendama seda, et peame tingimata jääma ootama Moskva väikesi sammukesti paremuse poole. Väga tahaksime kuulda argumenteeritud põhjendust, miks ikkagi insenerist peab saama ohvitser, kui seda ei luba tema südametunnistus või moraalsed tõekspidamised? Nii TRÜ kui ka TPI sõjaliste kateedrite ohvitserid väidavad tihti, et ka läänes on kõrgkoolides tudengite reservohvitserideks ettevalmistamine. Kuid seal on ju üliõpilasel valida sõjalist õpetust sisaldava ja mittesisaldava kõrgkooli vahel, samuti on vabatahtlik sõjalise kursuse läbimine, mille korral kaitseministeerium maksab üliõpilasele kompensatsiooni.

Me ei ole nii naiivsed, et reaalseks pidada sõjalise õpetuse fakultatiivseks muutmist lähemal ajal. Kuid see oli, on ja jääb meie lõppeesmärgiks! On tuntud tõde, et madalaid sihte seades on vähe tõenäoline mingeidki muutusi paremuse poole saavutada. Poliitiline elu on näidanud, et on mõistlik taotleda realselt saavutatavaid muutusi — seda teed tahab ka «TPI relvavabaks» käia.

Kaunase Polütehnilises Instituudis on kogu sõjaline kursus viidud neljandale õppeaastale tänu sellele, et auditoorsed tunnid hakkavad toimuma sõjaväelaagris. Iga laagri läbi teinud «potentsiaalne ohvitser» võib tõendada, et see on reaalselt võimalik, sest poiste ratsionaalne ja kvalitatiivne hõivatus ei ole teadupäraselt seni veel Nõukogude Armees töökorralliduse jõudnud. Paljudes Leedu kõrgkoolides ei sõltu õppeadusest sõjalises kateedris stipendiumi määramine, s. t. et «kolm» sõjalises ei takista saamast kõrgendatud stipendiumi.

Ootame väga ka meie rektorraadi ja haridusjuhtide poolt initsiatiivi nende küsimuste kohapealseks lahendamiseks. Tahaksime siinkohal tänada rektorraadi senist mõistvat ja toetavat suhtumist meie nõudmisesse, kuid kui vastas on selline oponent nagu TPI sõjalise kateedri ohvitserkond, siis ei aita asjade arutamine liberaalsel teel. Sügisel koostatud nn. miinimumprogrammi nõudmised jõudsid küll nii Riia sõjaväeringkonna staapi kui ka

Moskvasse, kuid vastused (13. jaan. «Polütehnik») ei saa ju meid rahuldada. Selge on see, et ei saa kehtida täpselt ühesugused seadused Sahhalinil, Kesk-Aasias ja Baltikumis — sellele viidates loodame, et meie instituudis leitakse julgust rektorraadi maksimaalse pädevuse piires siiski midagi ära otsustada. Muideks, Kaunase Polütehnilises Instituudis vähendati õppemahtu juba 1. nov. 88, ennetades niiviisi üleliidulisi seadusi.

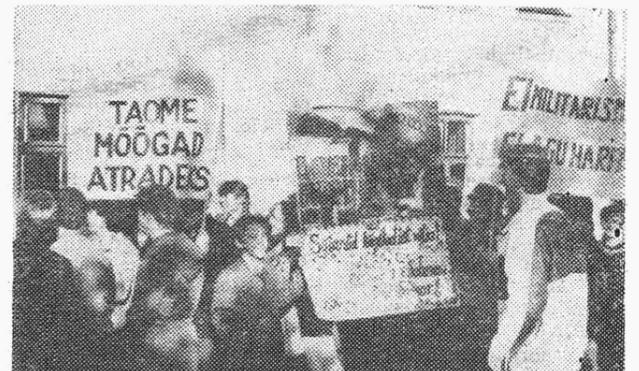
Leedu kogemus, kus otsesed sündmused (pikaajaline boikoteerimine ja tugev surve üliõpilaste endi poolt) viisid positiivses suunas lahendusteni, näitab, et ei maksa põlata radikaalseid võitlusvahendeid. Selleks, et meie sõjaline kateeder oleks nõus ise midagi koostöös rektorraadiga muutma — näiteks tudengeile, kes ei suuda omandada morset, alternatiivvariandi võimaldamine — peame kõik koos (rektorraat, dekanaadid, tudengid) moodustama tugeva rinde. Tegutseda tuleb läbimõeldult, sest interinde tugigrupi moodustanud ainult «ustaavi» ja käsku tundev seltskond võib instituudi juhtkonnale palju ebameeldivusi tuua. Peame oluliseks rõhutada, et näeme boikotti vaatamata mõningatele puudustele üheks mõjusamaks protesti- ja surveavalduseks. Ükski ohvitser ei taha oma «sooja» kohta kateedris polügooni vastu vahetada.

Oleks ülim aeg kardinaalseks tsiviilkaitses õpetamise muutmiseks. Loome loomuliku olevat tsiviilkaitses lugemise emakeeles ja elulähedaseks muutmise — kas ikka on suurim oht aatomipommi kukkumine või hoopis loodusõnnetus? Miks ei võiks tsiviilkaitses olla eraldatud sõjalise kateedrist ja asuda peahoones? Siingi ootame rektorraadi aktiivset sekkumist, kuigi saame aru, et näiteks eestlastes tsiviilkaitses asjatundjat on kaunis raske leida.

Meie grupil on eelnevalt esitatud probleemi lähemal ajal kavases edasi anda ka hariduskomitee esimehele Väino Rajangule. Eesti ohvitseride võimalikku toomist sõjalise kateedrisse arutame vabariigi sõjakomissari polkovnik Põdraga. Kel midagi südamel seoses «militarismi küsimustega», jäljigü meiega ühenduse võtmiseks infostendi fuajees.

Kõiki kes soovivad nimetatud küsimustest lähemalt kuulda või oma arvamust avaldada, oodatakse 13. veebr. auditooriumisse A-III-103 arutelule «Kuidas saada ohvitseriks?» rektorraadi esindajate osavõtul.

Algatusrühm
«TPI relvavabaks»

18. oktoobril moodunud aastal koguneti ühiselt sõjalise kateedri hoovile väljendamaks oma soovi muuta sõjaline õpetamine tunduvalt inimsõbralikumaks.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Käesoleva aasta 23. veebruaril on TPI audoktori 1938. aastast, Konstantin Pätsi 115. sünniaastapäev. Tulevase riigimehe lapseõlvokodu asus Pärnumaal, Tahkurannas. K. Päts õppis Riia vaimulikus seminaris, Pärnu gümnaasiumis ning Tartu Ülikooli õigus-teaduskonnas.

Selle sajandi algul siirdus Päts Tallinna, kus alustas oma pikaajalist poliitikukarjääri. Selle esimene kulminatsioon saabus 1918. a. veebruaris, mil K. Päts etendas aktiivset osa Eesti Vabariigi väljakuulutamisel, mis sündis erakordselt keerulises sise- ja välispoliitilises olukorras. Veel teinegi kulminatsioon langes 1918. aastasse — nimelt oli kaaluva tähtsusega K. Pätsi otsus astuda relvadega vastu tõusvale ohule Nõukogude Venemaalt. Vabadussõja võit võimaldas eesti rahval paarkümmend aastat ise oma elu korraldada ning päästis meid stalinliku režiimi õudustest. 1920ndatel aastatel oli K. Päts mitmete valitsuste eesotsas. Aastakümne lõpul alanud majanduskriisiga kaasnes poliitiline kriis, mil võimule hakkasid trügima Itaalia fašismile orienteeritud vapsid. 1934. a. märtsis pani Päts koos Laidoneriga toime riigipöörde, millega vapsid tõrjuti kõrvale. Järgnevalt kuni Eesti Vabariigi annekteerimiseni tuli Pätsil olla riigi tüüril, algul riigivanemana, hiljem presidendina. 1940. a. juulis küüditati president Nõukogude Liitu, ta suri 1956. a. jaanuaris Kalinini lähedal.

1936. a. sügisel algatas Pärnumaa Maavalitsus mõtte jäädvustada ausambana mälestus K. Pätsi sünnikohast. Tööd algasid järgmisel aastal, 1938. aastal hakati parki rajama.

Monument kujutas endast 7,2 m kõrgust sammast, mille külgedel asetsevad pronkstahvlid. Ees paiknes K. Pätsi pronksreljeef, taga sünnitalu kujutis. Külgedelt sai lugeda tekstid: «Eesti Vabariigi Presidendi sünnikoha tähistamiseks püstitanud Pärnumaa rahvas 1939. a.» ning «Meie ei ole vabad teiste armust, vaid oleme vabaduse ise kätte võidelnud.» Samba külgedel paiknesid veel

maakonna ja linna vapid ning tipus oli pronkssoor riigivapiga.

Samba esmaavamine toimus 25. juunil 1939. a. Oma kõnes avaldas president lootust, et mälestusmärgid jäävad püsima igavesti ning kõnelevad midagi ka neile inimpõlvedele, kes teda enam ei mäleta. Paraku läks ajalugu teisiti: 1940. a. 11. augusti õhtupoolikul ausammast purustati. Mälestust oma riigijuhist aga ei ole õnnestunud lämmatada.

1988. a. suvel küpses Eesti Muinsuskaitse Seltsis mõte sammas ennistada. Sügisel alustas Pärnu Muinsuskaitse Seltsi pargi korrastustööd ja 8. oktoobril, Pärnu muinsuskaitsepäevade ajal, avati seal mälestustahvel. Novembris otustas EMSi volikogu välja kuulutada üldrahvaliku korjanduse mälestussamba taastamiseks. Selle aasta jaanuari algul kirjutas EMS alla lepingule «ARS—Monumentaalgiga» samba valmistamiseks ja paigaldamiseks endisesse asukohata. Nõusoleku mälestusmärgi taastamiseks andis Pärnu rajooni juhtkond.

Eelarve järgi küünib tööde kogumaksumus 113 000 rublani. Monumenti rekonstruktsiooni tegi arhitekt Andres Mänd ning pronksbareljeefid taastab skulptor Mati Karmin, «ARS—Monumentaalg» on alustanud töödega.

Loodame, et Eesti Muinsuskaitse Seltsi algatus leiab laiemat toetust, et seekordne sammas jääb püsima. Ühel tahvil võiks olla tekst: «...püstitanud Eesti rahvas.» Kõik, kes soovivad suurriitust toetada, peaksid pöörduma lähima muinsuskaitse klubi poole, kus on saadaval vastavad korjanduslehed. Samuti võib oma panuse saata rahakaardiga ning asutused, majandid või kooperatiivid saavad teha ülekande EMSi arvelsustarvele nr. 1700131 Elamu-Sotsiaal-pangale Tallinnas. **K. Pätsi mälestussamba pidulik taasavamine on kavas 25. juunil, mil möödub 50 aastat esmaavamisest.**

KÜLLO ARJAKAS
EMSi vastutav sekretär

SOOME KAHEST RIIGIKEELEST

Viibides hiljuti (detsembri alguses) Helsinki Tehnikaülikoolis, küsisin mitmelt professorilt: «Mittal erialal on Soomes võimalik rootsi keeles õppides inseneriks saada? Vastus oli ühesugune: «Vähemalt ühel — puidukeemia alal. Rohkem alasid ei tea.»

Seejuures tuleb rõhutada, et rootslased on Soome põliselanikud, mitte aga mõnekümne viimase aasta jooksul saabunud immigrandid ega nende järeltulijad.

TPIs saab vene keeles inseneriks õppida 15 erialal.

Soome kõrgkoolide kõikide erialade üliõpilastele on kohustuslikud järgmised keelte oskamise nõuded.

Kodumaiste keelte õpingutes tuleb kõigil üliõpilastel üles näidata sellist soome ja rootsi keele oskust, mis vastab riigiametnikelt nõutava keeleoskuse (keeleoskuse seadus 149/22) tasemele kakskeelses piirkonnas määratud, mis on vajalik ametiülesannete täitmiseks ja ametialaseks arenemiseks.

Ühe kodumaise keele täiusliku valdamise küpsusastet näidatakse diplomitööga selles kodumaises keeles, milles üliõpilane on saanud Soomes koolihariduse (koulusivistuksensä).

Teise kodumaise keele oskust näitab üliõpilane vastava kohustusliku keeleeksami sooritamisega.

Üliõpiasead peavad üles näitama ka ühe või kahe võõrkeele tekstist arusaamist ning suulise väljendamise oskust määralt, mis on vajalik erialal edukalt töötamiseks.

Kommentaari seaduse numbris murrujoone järel olev arv näitab, et keeleoskuse seadus on pärit aastast 1922. Igalt spetsialistilt nõutakse teises keeles mitte ainult tööülesannete täitmist, vaid ka selles keeles saadud info ärakasutamise võimet oma ametialaseks arenguks. Ülaloodud tuleb tingimata arvestada ka meie kõigi kahe keele oskust nõutavate ametite jaoks eksami mahu määramisel, aga kõigis meie kõrg-, keskeri- ja kutsekoolide keeleõpetuse programmides ning eksamimahtudes.

Ja Tallinna voormeese pidi kutsetunnistuse saamiseks sooritama kolme kohaliku keele (eesti, saksa, vene) tundmise eksami.

KALJU MÖLLER
elektrististide kateedri dotsent

TUDENG,
kas Sinu argikõne on kultuurne? Kas insener peab oskama kõnelda keerulisest lihtsalt? Kas kultuurne kõne tähendab üksnes õigekeelset kõnet?

Vastuseid nendele küsimustele, esinemis- ja väitlusoskust on võimalik saada TPI kõnekoolis, mis alustab tööd k.a. veebruaris.

Märtsis toimub TPI noorektori konkurs.

Aprillis parimad lektorid võtavad osa vabariiklikust noorektori konkursist.

Võitjad saavad auhindu! Kõnekooli võivad minna kõik soovijad!

Osavõtt üliõpilastele on tasuta! Info ja registreerimine kuni 15.02.89. ühingus «Teadus»

«LUGEJA, OTSIJA, LAPS MU...»

30. jaanuaril tähistati meie vabariigi avalikkuses Eesti Kirjanike Liidu vanima liikme VALMAR ADAMSI 90. sünnipäeva. Avaldame sel puhul valiku mõtteid tema 1982. aastal ilmunud koondkogust «Õhtune valgus», mis sisaldab autori hilislüürika kõrval ka artikleid ning esseid.

Meie mõtlemisvõimeline ja haritud noorsugu peaks õppima tarvitama omaenda aru. Sest kuidas saab tekkida progress, kui me nõuame noortelt valmisvastuste veerimist, kirjandeid ülesantud teemadel?

Andkem noortele mitte retsepti, vaid elulisi impulsse.

Ajastu suured ideed peavad olema väljendatud kunstipäraselt ja sugestiivselt ning tase mel, mis pole madalam lugejaskonna tasemest. Tarvis õpetada, kuid mitte kõsterdada, õppida südamest ja — kui võimalik — naerusui. Ateena kodanikud vilistasid välja kõneleja, kes ei seisnud oma aja oraatorikunsti kõrgusel.

Aga miks meie kirjandus sageli ei väljenda isegi rahva hinge pakilisemaid valusid ja taotlusi? Kirjapandud sõnas peab talletatama inimvaimu jõud, rõõm ja valu, nii nagu tõrus on talletatud kogu tamme elu. Sõnakunstnik pole selleks, et aidata aega viita kesk-ealistel täididel, aga ka mitte selleks, et täita manageride äris diktori või konjersantide kohuseid. Ta peab vastama inimeste elulisematele vajadustele.

Kunstlik südamesoojus kõige ajakajalise vastu — see on mädapesa, mis kirjanduslike baktereid tekitab.

Selle vastu ei aita ka rahvamehe näokate ja sääsekints sallitud kriitikat, mis peab maskeerima lauliku kuulumist privileeeritud koorekihti.

Akõnn, kes laulab maksva peremehe lauas ja Byron, kes ka Ülemkojast lahkub, ei ole siiski samavõrdset masti.

Segaste tundmustega vaatan nn kosmose vallutamist. Osa inimkonnast kipub vägisi kosmost ja Kuud korraldama, kuigi meil on meie omas kehvust ja korraldama... küllalt. Minu meelest pole mõtet heisata riigilippe Kuul, kuna see edevuse laot maksab miljoneid, mis kuluksid elu korraldamiseks Maal.

Aga kurjus jääb alati kurjuseks ja kahjustab elu. Kirjanik oli juba keskajal selle peal väljas, «et kaitsta orbusid ja leskesid, et aidata kimbutavat loodust, et päästa printsesse vägistajate võimu alt.» Neid kahjustatavaid, neid solvatuid ja alandatud leidub aga praegu mitte vähem kui keskajal. Ning aus Kirjanik peab otsima ja leidma võimalusi saatana-saba kruustangide vahele saada. See on raske kunst, raske ka sellepärast, et mitte sähtlis-sekirjutaja, vaid alles oma teoste trükkimise toimetaja võib end nimetada kirjanikuks, kirjandusprotsessi osanikuks.

Kuni mehed kaklevad (ja selleks on ühest elust alati vähe), imetab naine last, maailma uuendajat. Laps on algul ja lõpul. Lapse sünd on kirjeldamatu elamus, elu imponderabiilne siht. Lapses elavad edasi isa võitlused ja ema pisarad. Kullervo, orb ja orjalaps, maksab kätte ülekohtu eest. Aga laps on ka iga parema tuleviku garantiks. Lapse sünd jääb inimlikuks imeks.

Valinud

OSKAR KUNINGAS

GEVORG EMIN (kodanikunimega KARLEN MURADJAN) saab selle aasta septembris 70. Meie rahvale pöördelisel aastal (1940) lõpetas ta Jerevani Polütehnilise Instituudi hüdrotehnikainsenerina. Aga juba samal aastal ilmes, et tehnika pole tema pärisala, trükiavaldust nägi luulekogu «Nassašavigh». Järgneva 48 aasta jooksul on Gevorg Emin end armeenia luule elavaks klassikuks kirjutanud. 1964. aastal ilmus tema koostatud, eessõnastatud ja põhiliselt ka tõlgitud armeenia-keelne eesti luule antoloogia «Eestimaa laul». Peale eesti luule on ta oma emakeelde tõlkinud Shakespeare'i, Puškinit, Blokki, Tsvetajevat, Hikmetti jpt.

Gevorg Emin on kahel korral (1951 ja 1976) pälvinud NSVL riikliku preemia, teda on palju tõlgitud nii suurte kui väikeste rahvaste keeltesse. ENE kinnitab, et «tema filosoofilise kallakuga lüürikas ilmneb ratsionalistlik mõtteviis».

Nii Eesti kui Armeenia rahva jaoks pöördelisel (Armeenia jaoks ka mitmeti traagilisel) 1988. aastal ilmus — tänu Leelo Tunglale — väike kimbuke Gevorg Emini luulet ka eesti keeles. Kogu nimeks on nagu saatuse trotsiks valitud «Rõõm, tervitan sind!» — Avaldame siin katkendi pikemast isamaalist luuletusest «Meie». Usun, et selles tilgas peegeldub meri — nii looja kui tema sünnirahva sügavam loomus.

A.-M. H.

***

3.

Jah, me oleme väike rahvas, väike — justnagu mäetipust allakihutatav kivikild, mis on tugevam laisalt orus laiuvast hiidkaljust.

Väike — justnagu meie mägiojad, mis peidavad eneses tohutut jõudu, millest laiadel tasandikujõgedel aimugi pole... Jah, me oleme väikerahvas. Kes palus meid kokku suruda nii, et teemandiks muutuksime?!

Kes sundis meid laiali pilduma nii nagu taevasi tähti, et me igal pool silma pruutuksime?!

Jah, me oleme väikerahvas, väike justnagu meie Armeeniamaa, mille piirid ulatuvad Bürakanist¹ Kuu peale ja Lusavanist² Urartu riiki.

Oleme väike rahvas, väike justkui kummaline uraanitükk, mis sajandeid hiilgab ja kiirgab, ent eales ei ammenda ennast.

¹ Bürakan — observatooriumiküla Aragatsi mäel.

² Lusavan — Armeenia noorim linn.

RAAMATUKOGUDE VAHELINE LAENUTUS TPI TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

TPI Teaduslikus Raamatukogus puuduvad kirjandust on võimalik tellida teistest raamatukogudest raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) kaudu. RVL-i teel saab tellida raamatuid, brošüüre, jätkväljaandeid, tehnikakirjanduse erilaade. RVL-i teel ei saa tellida ajalehti ja teisi suureformaadilisi väljaandeid, heliplaate, käsikirju, dissertatsioonide, teatmeteoste ainuüksimpele. Ajakirjartiklitest, käsikirjadest, teaduslike tööde aruannetest ja dissertatsioonidest on võimalik tellida koopiaid (s.h. mikrofišse) raha eest. Haruldastest ja hinnalistest väljaannetest saadavad raamatukogud välja üksnes koopiaid ja mikrofilme.

RVL-i ja tasuliste koopiaid tellimused vormistatakse tellimislehtedel ja esitatakse raamatukogu laenutuspunkti nr. 2 (Ehitajate tee 5) või väliseenindusosakonda (Lai. t. 5).

Iga trükise kohta tuleb täita eraldi tellimisleht. (Näidised asuvad laenutuspunktis nr. 2). Tellimuste vormistamise kohta saab konsultatsiooni kella 11—15 teispäeviti laenutuspunktist nr. 2 ja reedeti konsultandilt.

RVL-i teel saabunud väljaandeid võib kasutada ainult lugemissaalis kohapeal, kasutamisaegad on järgmised: raamatud — 30 päeva, ajakirjad ja jätkväljaanded — 15 päeva, mikrofilmid — 45 päeva. Tasulised koopiad saab lugeja endale päriseks.

NSV Liidu raamatukogudes puuduva kirjanduse tellimiseks välisriikidest tuleb lugejail pöörduda Eesti Rahvusraamatukogu või ENSV TA Teadusliku Raamatukogu poole, kellel on õigus tellida kirjandust rahvusvahelise RVL-i teel.

E. KULLI

MÄLUMÄNGUNURGAKE

Eesti mälumänguelus on praegu pinev olukord. Staažikaid mõttehiiglasti ärritavad põhiliselt kaks asjaolu. Põhiline on muidugi see, et teleriekraanilt kadus populaarne sarisaade «Kes keda?» ja ilmus mingi jaburlus «Visa pere». Teine faktor, mis habemega mälutaate ärritab, on TPI võistkonna jõudmine vabariigi tippu. Nende meelest ei ole sugugi loogiline, et võistkond keskmise vanusega 27 aastat ületab teadmistelt kollektiivi, mille liikmetest pea pooled saavad juba igati teenitud vanaduspensionini.

Pinev on olukord ka TPIs. Tuleb tunnistada, et Mälumänguklubi on suunanud põhijõud võistlustelt osavõtule ja instituudisese tegevuse päris unarusse jätnud. Mõned üritused sügissemestril küll toimusid, kuid ka need tunnistasid mälumängu kandepinna ahnemist. Kui näiteks 1987. aasta individuaalse mälumängumeistri selgitamisest võttis osa 31 mängurit, siis 1988. aastal vaid 12. Kevadsemestril püüab Mälumänguklubi kaotatud tasa teha, alustades jälle traditsioonilise automaatikateaduskonna mälumänguga.

See traditsioon sai alguse juba 1986. aastal, kui «Kes keda» saates võitsid konkurentsilt Indek Salis, Toomas Vabamäe ja Tarmo Tilsen. Nimeetatud mehed viisid ka läbi teaduskonna esimese mälumängu. Mäng oli kolmevooruiline ja kulmineerus Rahvaste Sõpruse Päevadel. Osa võttis 35 kolmeliikmelist võistkonda. Võidu viisid LS-eriala vilistlased Urmas Johandi, Arvo Ruustal ja Margus Metsanurm.

1987. aastal olid mängujuhtideks juba uued saatest «Kes keda?» osavõtjad mehed Andrus Pihel, Hanno Talving ja Aivo Pihlakas. Võitis seekord juba TPI lõpetanud Indrek Salis koos Aare Olanderiga ja Margus Tibiga.

1988. aastal tudengeid «Kes keda?» sarja enam ei võetud. Korraldusrakused võttis endale Mälumänguklubi loominguiline kollektiiv koosseisus Indrek Salis, Aare Olander, Margus Metsanurm, Andres Kasesalu ja Aare Vaalma. Võitsid aga Hanno Talving, Aivo Pihlakas ja Tarmo Kuningas.

Tänavuti toimub seega juba IV L-teaduskonna mälumäng. Toimub nii nagu ikka: 3-voorulisena, 3-liikmelistele võistkondadele nii meilt kui mujalt. Üritust finantseerivad TPI Üliõpilasklubi ja L-teaduskonna ametiühing.

Igas voorus esitab Mälumänguklubi 20 küsimust ja ootab igale neist vastust 60 sekundi jooksul. Vastuse eest on võimalik saada kaks, üks või null punkti. Igas voorus kolme parimat autasustatakse. Üldvõitja selgub kõigis kolmes voorus saavutatud punktide liitmisel. Ka üldjärjestuse kolme parimat võistkonda autasustatakse. Võitjatele enam preemiareisi lubada ei julge, kuid seda välistada ei ole ka põhjust. Kõik sõltub TPI üliõpilaste ametiühingu võimalustest.

Seega... TPI Mälumänguklubi ja L-teaduskonna a/u büroo ootavad kõiki huvilisi 28. veebruaril kell 18.30 kohviklubisse automaatikateaduskonna mälumängu esimesele voorule!

AARE VAALMA
LA-101
TPI MMK eestseisus

VABANDAME! TP 13. I 89. on Mare Taageperast saanud fosforiidiuuriija — tegelikult on ta fosforiideemik. R. Taagepera ise oli valmis meid nõustama, mitte meiega nõustuma.

IGAVA LOENGU RISTSONA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13							14				15
16			17	18			19				20
21					22	23	24			25	
26						27	28				
29		30		31		32				33	
	34			35					36		
37							38		39		40
41			42		43		44	45			
46				47		48	49		50		
51										52	
53					54						

PAREMALE:

1. Inglise ansambel. 10. Jook. 13. Meie. 15. Eduard. 16. Noorimad tudengid. 19. Surema ingl. k. 20. Pikkusühik. 21. Absorbeerima. 22. Ameriitsium. 23. Riik Aafrikas. 25. Jaapani režissöör. 26. Eesti löökriistamängija. 28. USA end. ujuja. 29. Palun. 31. Hoone maal. 33. Aja Pulss. 34. End. laskesuu-sataja. 36. Kummuli. 37. I Maailmasõja aegne spioon. 38. Tantsuõpetaja (in.-nimi). 41. Suur nõu. 42. Maletaja (eesn.). 46. Laulja. 49. Teat. loomade kehaosad. 51. End. Poola lauljatar. 52. Teatmeteos. 53. Rida. 54. Soome ansambel.

HÜMNIRISTSONA VASTUSED

Paremale:

1. Georg Ots. 8. Pacius. 14. Okosim. 16. Ümera. 17. Mum. 18. Duce. 20. Marseljees. 24. Sobin. 26. Ga. 27. Teadus. 30. Adam. 31. Olime. 33. Knell. 35. Osa. 37. Amb. 38. Rinnal. 39. Erika. 41. Mais. 42. Isuri. 45. Tagore. 48. RB. 50. Unetu. 52. Hümn. 53. UN. 54. Rue. 56. NLKP. 59. Eda. 61. Ints. 62. Ireland. 64. Quetelet Indeks. 73. Coubertin. 74. Zola. 76. Ees. 77. Selve. 78. Poola. 79. Ei. 81. Martin Luther. 87. Nisu. 88. Gini. 89. Anthem.

TÄHELEPANU!

SULLE, TUDENG on antud võimalus puhata ja taastada oma tervist 24 päeva jooksul Tallinna Kõrg- ja keskeriõppeasutuste Sanatoorium-profülaktooriumis asukohaga Nõmme tee 147. Tuleb ainult küsida tuusik TPI ametiühingukomiteest ning seejärel arstipunkti sanatoorne kuurortkaart. Tuusik maksab 15 rbl. 30 kop., 20% tuusikutest on ette nähtud eraldada tasuta.

Meditsiiniline personal pakub sulle samal ajal kõiksuguseid raviprotseduure vastavalt vajadusele. Töötavad järgmised ravikabinetid:

1. hambaravi
2. füsioteraapia
3. inhalatsioon
4. elektriune kabinet
5. fotaarium
6. veelune dušš-massaaž
7. käsimassaaž
8. protseduuride kabinet.

Meie sanatooriumis on soodsa võimalused õppimiseks ja puhkamiseks, garanteerime

ALLA:

1. Eestlane, olümpiakuld (eesn.). 2. Algeline. 3. ENSV minister. 4. Hele õlu. 5. Roheliste partei. 6. Häälitsus. 7. Tonn, liiter, detsimeeter, aar. 8. Meelemürk. 9. Loll nagu... 10. Sugulane. 11. Inglise ansambel. 12. ANSV. 14. Loom. 17. Prantsuse lauljatar (eesn.). 18. HTV agentuur. 22. 3 elementi. 24. Lennuk+liiter+metall. 25. Linn Filipiinidel. 27. Pinnasühikut. 30. Perestroika. 32. Vapp vene k. 35. Puhas. 39. Aleksander. 40. Kerlane. 43. Sugu. 44. Naisenimi (Kolla). 45. Ruumid. 47. Ansambel. 48. Rahvarinne. 50. Nõukogude Naine. 51. Eriala TPIs.

Autor:

ANDRES PULVER
TP-31

Alla:

1. God Save the Queen. 2. Ekuador. 3. 00. 4. Gimn. 5. Omar. 6. Türgi Marss. 7. Sm. 8. Peeter Suur. 9. Arlekin. 10. Ca. 11. IME. 12. Uue. 13. Sm. 15. Ce. 19. SBA. 21. Sambi. 22. Jannsen. 23. SS. 25. IMA. 28. Den. 29. Ula. 31. Oja. 32. Lament. 34. LL. 36. Sigma. 40. Koni. 43. UT. 44. Ru. 46. AU. 47. Runeberg. 49. Britten. 51. KPD. 55. E. Enno. 57. Lae. 58. KN. 60. Duce. 63. Eos. 66. TU. 67. Lel. 68. Ervin. 69. II. 70. Dzott. 71. Kl. 72. Sax. 73. Sau. 80. II. Ms. 82. T. 83. Un. 84. HH. 85. EE. 86. RM.

vaikuse ja rahu. Elektriune protseduur, mis maandab närvi pinget ja loob suurepärase enesetunde, kestab umbes pool tundi, kuid annab energiat kogu päevaks.

A. LOBJA
sanatooriumi paarst

Teisipäeval, 21. veebruaril
kell 16.30
TPI aulas mõttevahetus
teemal

MIS ON MUUTUNUD
NÕUKOGUDE
VÄLISPOLIITIKAS?
Osalevad:
Vambola Pöder ja Tõnu Kõrda
Pääsmed ühingu «Teadus»
(5. korpus, tuba 139)
INFO tel. 53 23 29

Avaldame sügavat kaastunnet Aleksandrale
EMA
surma puhul.

Tööstusökonomika kateeder, kõrgkooli ökonomika ja töökorralduse laborid.

IN MEMORIAM

VIRVE VIKMÄE

11. 07. 1937—16. 01. 1989

16. jaanuaril 1989 lahkus meie seast jäädavalt täies loomeas kehalise kasvatuse kateedri dotsent, bioloogikandidaat Virve Johannese tütar Viikmäe.

Virve Viikmäe sündis Tallinnas 11. juulil 1937. aastal. Kõrgema hariduse omandas ta Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskonnas, mille lõpetas 1961. aastal. TPIs töötas ta alates 1969. aastast assistendina, 1975. aastast vanemõpetajana ja 1982. aastast dotsendina. Kohakaasuse korras töötas ta ENSV Spordikomitee metoodikakeskuses sportlaste toetustamise küsimuste spetsialistina.

1975. aastal kaitses Virve Viikmäe edukalt väitekirja «Kiiruslike jõualade sportlaste valguainevahetuse ja kehalise jõu näitajad erineva toidu foonil.» Ta on olnud autoriks või kaasautoriks enam kui kolmekümnele teaduslikule või populaarteaduslikule artiklile ja sportlaste toetustamist käsitlevale õppematerjalile.

Õppe- ja teadusliku töö kõrval on ta olnud pikemat aega kuraatoriks lauatenise sektioonis ja mehaanika- ning energeetikateaduskonna kehakultuurikollektiividele.

Mälestus Virve Viikmäest kui kolleegist ja tegusast teadlasest jääb meis kauaks püsima.

Kolleegid kehalise kasvatuse kateedrist

HARRI ERM

18. 08. 1922—20. 01. 1989

TPI kehalise kasvatuse kateeder mälestab leinas oma kauast õppejõudu dots. Harri Johannese poeg Ermi, kes lahkus pärast rasket haigust jäädavalt 20. jaanuaril 1989. a.

Harri Erm sündis Rakveres 18. augustil 1922. Peale Suurt Isamaasõda, kus Harri Erm osales luurajana vaenlase tagalas, pühendus ta spordipedagoogilisele tööle. Leningradi P. F. Lesgafti nim. Kehakultuuriinstituudi lõpetamise järel 1949. aastal alustas ta tööd Tallinna Polütehnilise Instituudi

di kehalise kasvatuse kateedris, kus ta töötas kuni pensionile minekuni 1985. aastal. Hea organisatorina märgati teda varakult ja juba 1950. aastal edutati kateedrijuhatajaks, millist ametikohta pidas ta 14 aastat. Sellel ametipositsioonil hoolitses ta igati üliõpilaste sportimise võimaluste eest. Tippmeeskonnad kujunesid nii korv- kui ka võrkpallis. Selle kõrval rakendas ta sportlikku tegevusse ka õppejõud — korvpallihuvilised, pannes 1951. aastal aluse õppejõudude korvpallikollektiivile «Kapa». «Kapa» sekretäriks oli ta oma tööaastate lõpuni. Kui Nõukogude Liidus hakkas arenema sulgpall võistlusala, oli Harri Erm üks esimesi aktiviste selle ala propageerimisel ja võistluste organisatsiooni loomisel mitte ainult TPIs, vaid ka Eestis. TPI sulgpallurid olid esimesed Eesti meistrid omal alal.

Harri Ermi tööd ja ühiskondlikku tegevust on hinnatud paljude autasudega. Ühtlasi oli ta valitud oma sünnilinnas — Rakveres — aukodanikuks.

Mälestus energilisest, töökas ja täpsest kolleegist, Harri Ermist, jääb meie hulgas kauaks püsima.

Kolleegid kehalise kasvatuse kateedrist

OLEV TAMULA

5.11.1923—10.01.1989

Alles hiljuti, möödunud aasta 5. novembril tähistasime ehitusmehaanika kateedri kauaaegse laboratooriumijuhataja Olev Tamula 65. sünnipäeva. Kuid juba 10. jaanuaril viisid arvukad sõbrad meie instituudi paljudest allasutustest ta puhkama Rahumäe kalmistule.

Olev Tamula oli üks ehitusmehaanika kateedri alussambaid, kes töötas kateedris alates selle eraldumisest 1951. aastal. Töö kõrvalt omandas ta kõrghariduse. Tänu eesti talumehe kuldsete käte ja teotahelise meele õnnelikule kombinatsioonile suutis ta anda suure panuse tugevuslaboratooriumi materiaalse baasi ja tööstili kujunemisse. Temaga kohtusid peaaegu kõik tugevusõpetust õppivad üliõpilased, kuid ta suutis anda nõu ja praktilist abi ka paljudele kaastöötajatele ja hädalistele teistest asutustest.

Olev Tamula oli kunstilimbeline hinge, silma ja kõrvaga. Kogu oma töömeheperioodi vältel võttis ta osa instituudi puhkpilliorkestri tegevusest. Sõprade kitsas ringis esitas ta suure menuga meie õppejõudude karikatuurportreid, mis üllatava täpsusega tabasid olulisi jooni. Palju oma töömehe- ja kunstniku tööspidamistest jäädvustas ta oma Kivimäe määndide all paiknevas kodus.

Säilitame südames hea ja toredata inimese mälestust.

Ehitusmehaanika kateedri kollektiiv

«TALLINNA POLYTEHNIK»
«ТАЛЛИНСКИЙ ПОЛИТЕХНИК»

Trükkkoda «Ühiselt», Tallinn, Põhja t. 44/1. Справ. парткома, ректората, комитета преподавателей и профессора Таллинского университета Трудовое Красное Знамя педагогического института. «Таллинский политтехник». Типография «Визитер», Эстония, 44/1. Тел. 467-261. Ташкентский завод-издатель №1004, Ташкент, Шайхзаде тее 4, ТПИ, 8. Кооп. туба 139. Тел. 567-261. Адрес редакции: 100004, Ташкент, Шайхзаде-тее, 4, ТПИ, 8 корпус, комната 139, тел. 567-261.

Tell. nr. 329
MB-00586

Vastutav toimetaja
R. MIKENBERG